

3689      Æneste Bøh. af Bøt. og Indst. ang. Valget i Sorø Amts 2. Valgkreds      3690

Godseieren kunde sige eller gjøre, dersom de stemte anderledes end han „dersom der er Kollision mellem Overbevisning og Formue, holder jeg mig til Formuen“ osv. osv. Disse Ting kjende vi jo fra Skjelsfvalget og noget lignende er vistnok stet her. Resultatet har været, at 12 Husmænd, — ikke 13, som Lauber ansøgte i sin Klage, den ene er nemlig død —, som tidligere havde stemt paa ham, afholdt sig fra at stemme. — Med Hensyn til de andre Godser skal jeg nævne Lyngbygaard. Paa Lyngbygaard er en Godsforvalter ved Navn Frederichsen. Han har paa forskillig Vis sendt Bud omkring til forskjellige Husmænd og Andre, at det var hans Ønske — Nogle mene, at han har sagt: hans Willie og Godseierens Willie —, at de stemte paa Dahl. Det fragaas egentlig ikke, i alt Fald fragaas ikke, at der er sagt, at det var hans Ønske. Derimod er det ikke vedgaaet, at det er sagt, at de vilde ingen Venstrehusmænd have paa Godset, men det er heller ikke strengt benegtet, idet Godsforvalteren kun siger, at han kan ikke erindre det. Der er imidlertid tidligere paa dette Gods forefaldet en Episode, som var vel skikket til at virke paa Sindene hos Arbejderne paa dette Gods. Efter forrige Valg blev nemlig en Smed Jacobsen, der havde en Jordlod og et Hus i Leie, opsagt, fordi han havde stemt paa Lauber, og det var for denne Mand en farlig Sag, thi det var hans hele Eksistens, det her kom an paa. Jacobsen henvendte sig derfor til Rektor Dahl og bad ham gaa til Godseieren og bede ham om han kunde faae Hus og Jord igjen. Det gjorde Rektor Dahl ogsaa; men efter hvad det ærede Medlem for Sorø (Alberti) vistnok ganske rigtig har oplyst, virkede det ikke. Det var først en rum Tid efter, da Godseieren laa paa sit Yderste, at han kom i Tanker om at det var bedre at give Smeden hans Jordlod tilbage, og det stete. Men denne Smed er der nu atter virket paa, man har til ham sagt, at det var enten Godseierens Ønske eller Willie, at han skulde stemme paa Dahl, og Smeden har ogsaa stemt paa Dahl, hvad man maaste ikke kan finde saa ganske unaturligt, efter hvad der var overgaaet ham sidst. Der er et Gods, hvor der ikke er udøvet noget Valgtryk. Godseier Bøh paa Taarnborggaard har sagt til Arbejderne ligesom Baron Holck til Holckenhavn: Det er Eders Pligt at gaa hen og stemme, og I kunne stemme som I ville. Der er derimod et Par andre Godser: Balbygaard og Nordruplund, hvor

der er øvet et ganske lignende Valgtryk, som det vi have hørt Tale om paa Lyngbygaard og i Slagelse, men naturligvis af mindre Vægt end i Slagelse. Paa Balbygaard Gods er der endog en enkelt Husmand Bøer Hans Hansen, der erklærer, at der ligeoverfor ham er gaaet endnu videre end paa Lyngbygaards Gods — efter det Oplyste, idet det er sagt til ham, at han skulde tage sig iagt med at stemme paa Lauber, thi „de hittede ham nok“. Af den Grund, altsaa af Frygt, vil han have stemt for Dahl, ellers vilde han have stemt for Lauber. Rigtigheden af hele denne Fortælling er imidlertid ikke indrømmet af Godsforvalteren her, Røstved. Paa Nordruplund er der en Bestyrer, ved Navn Graah, og han har igjen under sig en Forvalter, der hedder Mogenssen. Til denne sidste har Graah sagt: Send Bud omkring til Husmændene, at de skulle rejse hen og stemme, og giv dem det Raad at stemme paa Dahl. Det blev ogsaa sagt dem, og da senere en Bolsmand og en Gaardmand kom til, og der blev talt med Graah om, hvorledes det var bleven sagt til Husmændene, saa sagde disse to Fremmede: Vi vide nok, hvad det skal sige; det er naturligvis en skjult Trusel. „Ja“, sagde Graah, „hvilke Forholdsregler jeg vil tage bag efter, det bliver min Sag“. — Der er en mindre Eiendom, som ligger under Sorø, men som har en Stov i denne Valgkreds, nemlig Ødemarf. Eieren af Ødemarf har en Husmand, som pleier at gaa i Stoven. Det var sagt ham ved Tuletid, at der ikke blev synderligt Arbejde i Stoven, før efter at Auktionerne var holdt altsaa efter Nyaar; men den 2den Januar fik han Tilføjelse til at møde til Stovarbejde paa Valgdagen den 3die Januar. Det vilde han ikke, han vilde tage op og stemme ved Valget, og han tog op og stemte paa Lauber; men da han saa næste Dag vilde arbejde i Stoven, fandt han sin Mads optagen af en Anden, og Eieren af Ødemarf har ikke kunnet give nogen forstandig Forklaring af, at han laalede sig skiftede Husmand; han har kun sagt, at, naar han vilde have Arbejdet udført paa den og den Dag, maatte Husmanden ogsaa komme og udføre det. Ja, jeg tror nu, mine Herrer, at jeg temmelig nøie har faaet gjennemgaaet de Tilfælde af Valgtrusler og Valgtryk, der foreligger, efter hvad der er oplyst, og det bliver nu et Spørgsmaal, hvilken Betydning vi skulle tillægge disse forskjellige oplyste Omstændigheder, der alle ere af en mer eller mindre graverende Natur. I den Henseende